Poštnina plačana v gotovini

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 2 Din | Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 29/I. Poštni predal štev. 345. Račun poštne hranilnice v Ljubljani štev. 15.393 | Ljubljana, 11. januarja 1934 | Naročnina za četrt leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarja | Štev. 2. Leto VI

Pionirji tečajev

Pred 25 leti – 9. jan. 1909 – se je Angležu Shackleton približal Južnemu tečaju na 160 km

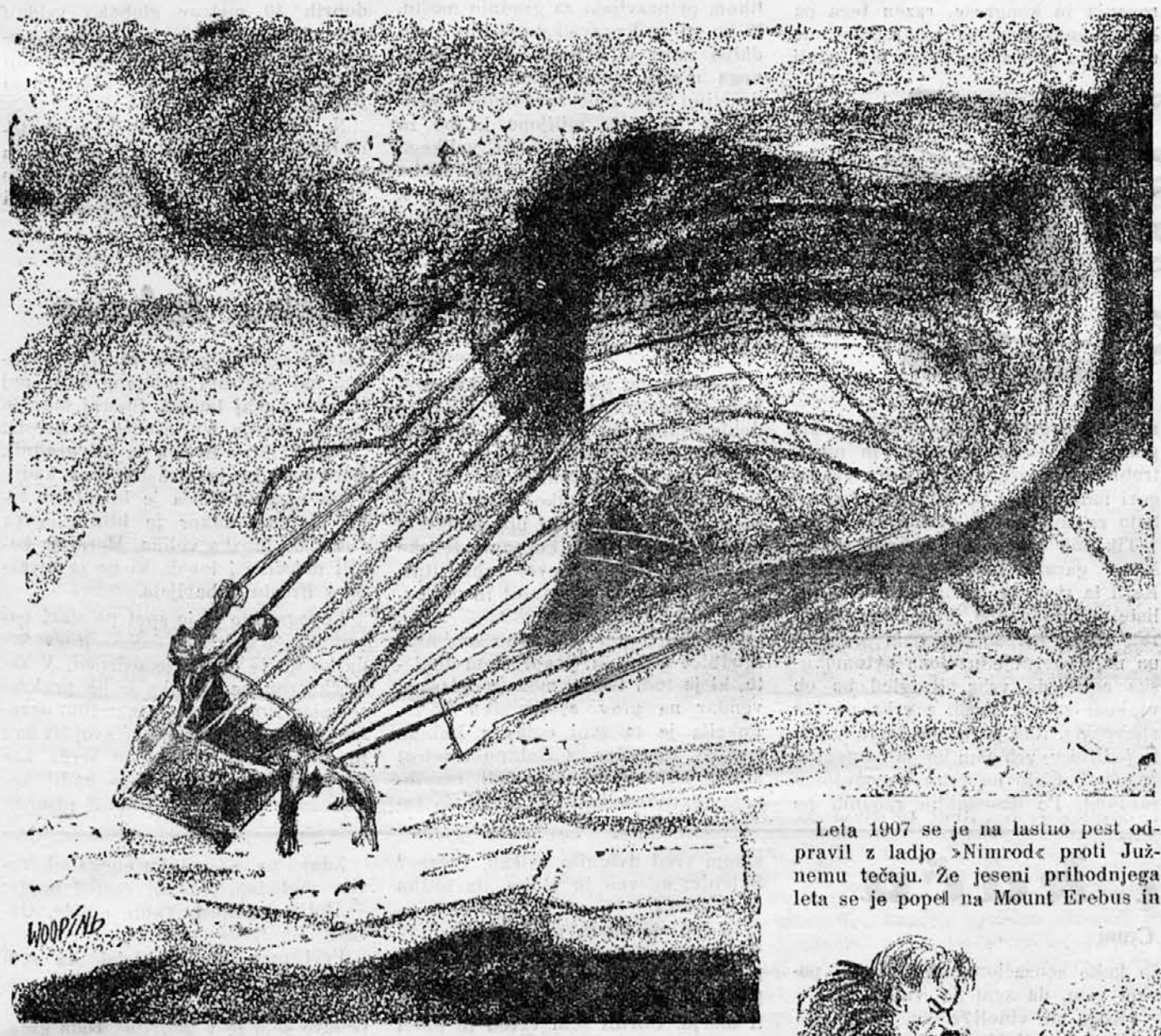

Tragična smrt Andréeja v snegu in ledu

Danes, ko propelerji modernih letal pojo svojo jekleno pesem nad prostranimi morji in ga skoraj ni več kotička na zemeljski obli, kamor ne bi že bila stopila noga drznega raziskovalca, se zdi, da se je stoletno koprnenje človeštva docela izpolnilo. Samo ob sebi umljivo se nam že vidi, če letimo sedeč v udobnem klubnjaku čez snežne vrhove Alp in zraven mirno kadimo cigareto. In vendar, kako trnjeva je bila pot, koliko bojev je bilo treba prestati, preden je človek zmagal nad prirodo! Koliko dragocenih človeških življenj je podleglo tem bojem, koliko noči je bilo treba presedeti pri težkih računih, koliko genialnih načrtov se je razbilo ob trdovratnem odporu prirode!

Med prvimi in najbolj zaslužnimi pionirji obeh tečajev je brez dvoma Roald Amundsen; njegova herojska gesta, ko je letel pred nekaj leti Nobilu na pomoč in pri tem našel smrt, je našim bralcem gotovo še v spominu. Manj pionir ko nesrečna žrtev svoje slavehlepnosti je bil švedski inženjer Salomon Andrée; pred 37 leti, v dobi, ko se o letalstvu sploh še ni moglo govoriti, se je odpravil z balonom na severni tečaj — in izginil brez sledu. Našli so ga šele pred štirimi leti...

Manj znan je širši javnosti Angležu sir Ernest Shackleton, mož energičnega obraza, jeklenega pogleda in izrazitih ust, ki mu ni bilo žal truda ne denarja, da bi dosegel cilj svojega življenja — Južni tečaj. Ko je odšla leta 1901 Scottova ekspedicija v Antarktiko, je bilo ime Shackletona, člana te ekspedicije, znano le najožjim znanstvenim krogom. Takrat ni pač še nihče slutil, da se bo ta neznani raziskovalec že nekaj let nato z uspelo ekspedicijo proslavil po vsem svetu. S Scottom je tedaj prodrl le do 82° in 17' južne širine, toda ta neuspeh mu ni vzel poguma.

Leta 1907 se je na lastno pest odpravil z ladjo »Nimrod« proti Južnemu tečaju. Že jeseni prihodnjega leta se je popel na Mount Erebus in tam izvršil meritve več žrel ugaslih ognjenikov.

Spomladi in poleti l. 1908 in 1909 so se odpravile iz prezimovališč tri ekspedicije na saneh. Prva je prodirala na jug in dosegla najjužnejšo točko, na katero je takrat stopila človeška noga. Druga odprava je prvič v zgodovini prišla na magnetni tečaj, tretja je pa opravljala meritve gorskih grebenov zapadno od Mc Murdo-Sunda.

Tako je Shackleton doživel ponosni trenutek, da je mogel na 88° 23' južne širine, komaj 160 km od tečaja, razobesiti britansko zastavo...

Njegova ekspedicija je morala prestati strašne napore. Ne samo da sta jo trpinčila lakota in mraz in da je morala prenašati ledenomrzel orkan, ki ji je grozil odnesti šotore in pse; vsemu temu se je pridružil še skorbut (gniloba dlesne, posledica preobilega uživanja mesnih konzerv in pomanjkanje sočivne in zelenjavne hrane). Tako se je moral Shackleton odreči nadaljnjemu prodiranju na jug in se tik pred ciljem obrniti nazaj. Na povratku so ga čakale nove grozote in ko je ekspedicija srečno prišla iz objema tečajne zime, so bili njeni člani s Shackletonom vred bolj mrtvi ko živi.

Toda vsaj nekaj je Shackleton na tej ekspediciji le dosegel: če že ni mogel kot prvo človeško bitje stopiti na Južni tečaj, je pa vsaj prodrl do najjužnejše točke, do koder ni pred njim še nihče prišel.

Robert Scott je 18. jan. 1912 dosegel Južni tečaj, toda na povratku je podlegel naporom

Sanje v oblake

Najvišji stolp sveta hočejo postaviti, najdaljši most zgraditi

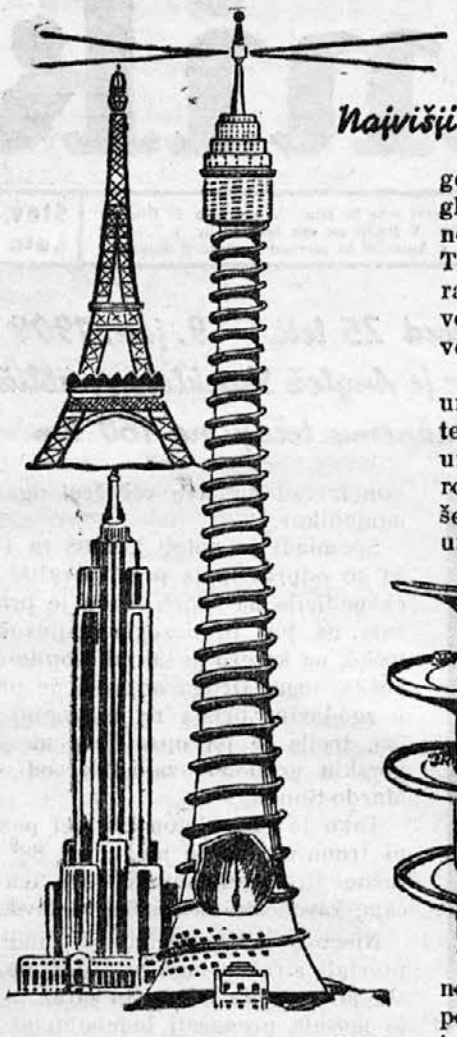

Večne sanje, večno hrepenenje človeštva, vse veče, vse više, vse bolje. Tehnika naših dni podpira to človekovo stremljenje. Sicer ne mislijo vrh Osse postaviti Peliona, toda Eiffelov stolp hočejo deti Empire-State-Buildingu na glavo.

Eiffelov stolp je bil s svojimi 300 metri dolga desetletja »svetovno čudo«, toda že pred leti so ga prekosile ameriške donebnice. Danes je najvišja stavba na svetu Empire-State-Building v New-Yorku. Dobrih 400 metrov je visok. Toda niti oba mamutova stolpa, če bi ju posadili drugega vrh drugega, ne bi dosegla vrtoglave višine stolpa, čigar gradnjo je nedavno dovolila pariška zbornica. To naj bo »stolp sveta«, ki ga nameravajo postaviti leta 1937 v Parizu za veliko svetovno razstavo. Visok bo več ko 700 metrov.

V »pritličju« stolpa nameravajo urediti velikanski poštni, brzojavni, telefonski in radijski urad. Nad temi uradi bodo ogromne dvorane za zborovanja in kongrese, razen tega pa še kar najmoderneje in najrazkošneje urejen in opremljen hotel. Vsi ostali

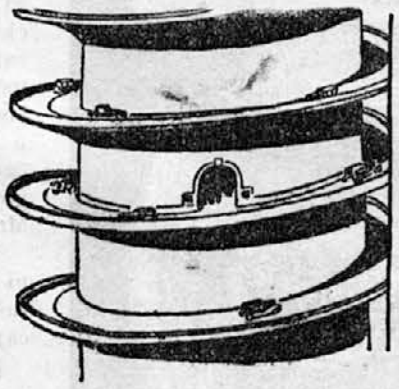

notranji prostori stolpa bodo na razpolago za ostale potrebne in nepotrebne ustanove. Nekje prav visoko gori nameravajo obesiti ogromno nihalo za znanstveno opazovanje.

Tik pod vrhom stolpa bodo nameščene garaže za 400 avtomobilov. Kajti ta stolp bo ravno za avtomobiliste najmikavnejši. V neskončni spirali okrog stolpa bo peljala prekrasna najmoderneje urejena avtomobilska cesta do vrha. Razgled bo ob vsakem zavoju lepši, z vrha pa res »nebeški«. Nad garažami bodo hoteli in jedilnice, vrh sam bo pa namenjen znanosti. Čisto na vrhu bo ogromen žaromet. Po dosedanjih računih bo segal sij tega žarometa do obale Rokavskega preliva in do belgijske meje! V notranjosti bo več ekspresnih dvigal za »pešce«.

Tak bo torej ta »stolp sveta«, bolje: tak je zdaj na papirju.

Tri kilometre čez Vzhodno morje

V severni Evropi se pa prav na tihem pripravljajo za gradnjo mostu, ki bo po vsej pravici dobil ime »najdaljši most v Evropi«. Del Vzhodnega morja bodo premostili s petdesetimi loki, delo ogromnih dimenzij, ki bo stalo milijone in bo za promet v severni Evropi velikega pomena. Most bo spajal danska otoka Falster in Seeland, morsko ožino, široko 3 kilometre. Dansko glavno mesto Kodanj stoji na Seelandu. Popotnik iz Nemčije se je moral peljati z vlakom iz Warnemünda do Gjedstera na otoku Falster, čez otok in potem spet na drugo vozilo, da je priplul v Kodanj.

Vožnja je s prestopanjem vred trajala celi dve uri, v bodoče pojde v 15 minutah. Za gospodarstvo in iz prometno tehniškega vidika je to velikega pomena, pa se ni čuditi, da dela silno pospešujejo. Sicer pa imajo Danci v gradnji velikih mostov že precejšnje izkušnje. Most čez Mali Belt je zato najboljši dokaz. Tudi promet med Jutlandijo in Fionijo se vrši že čez velikanski jekleni most.

Zaradi močnih tokov bodo morali dobrih 40 metrov globoko vzidati ogromne podstavke. Ves most s privozi bo dolg 3250 metrov. Srednji trije oboki bodo merili 104, 138 in 104 metre.

Na mostu bodo železniški tir, avtomobilska cesta, široka 6 metrov in tri metre široka pot za pešce. Za to novo tehniško čudo bodo porabili svojih 30.000 centov železa.

Ljubezen v zavojčku tobaka

Pariz, v januarju.

Žensk je na prebitek, moških premalo. Današnji dan ni kar tako, če dekle vjame moža. V vseh časnikih vidimo oglase posredovalcev, ženinov in nevest... Takšni so pač časi in ženskam res ni lahko. Kljub temu ne upamo trditi, da bi bili ženitbeni oglasi ženski izum. Poznamo ženske in trdimo, da so preveč rahločutne, preveč sovražijo banalnost in poslovne reči.

Povedati vam hočemo zanimivo zgodbico o ženski, preprostem dekletu, ki je tudi iskalo moža z oglasom, vendar na prav svojevrsten način. Pokrila je ta svoj oglas z žlahtno travico. Resnično, z žlahtno travico! Mladi zaljubljenci kaj radi razpihnejo regratovo lučko in naročajo sanjavo vsakemu cvetu, ki sfrči v vetru, naj pozdravi ljubljeno dušo, naj ji pove nekaj lepega. Skoraj tako je storila Marija Verlainova iz Bresta.

Na občini v Brestu je bil uradnik Bertrand, ki je strastno rad kadil. Toda njegova plača je bila prav tako majhna, kakor je bila njegova strast do tobaka velika. Moral je kaditi najcenejši tobak, ki ga je tovarna v Brestu dobavljala.

Lepega dne si je spet po stari navadi kupil zavojček najcenejšega, toda ko ga je odprl, je ostrmel. V zavojčku cenene znamke je bil prekrasen zlatorumen tobak, tako fino narezan, kakor ga Bertrand še svoj živ dan ni videl. Srce mu je od sreče kar poskakovalo. Bertrand je kadil kakor za stavo. Doma in v pisarni.

Morska kača

Napisal Cami

Nekaj dni sem so vsi časniki polni bolj ali manj podrobnih poročil o skrivnostni morski pošasti, ki so jo baje videli na bregovih škotskega jezera Loch-Ness. Tajinstvena zverina naj bi merila svojih 12 metrov, imela naj bi dolg, tenak vrat in prav majceno glavo ter se upa tudi na suho. Francoski humorist Cami si ni mogel kaj, da ne bi bil porabil tako lepe priložnosti, pa je zapisal še zanimivejšo istorijo o še strahotnejši morski pošasti. Samo da ne smejo naši čitatelji, ko bodo brali to dogodivščino, pozabiti, da se južni Francozi, zlasti Marseljčani, radi širokoustijo in jim zato ne gre vsega verjeti, kar nam pripovedujejo.

Sedel sem za pisalno mizo, zatopljen v težke misli. Imel sem napisati krajšo dramo za redakcijo, pa mi ni in ni hotelo nič pravega priti na pamet. Tedaj mi pa sobarica najavi prijatelja Marija iz Marseilla.

Kakor vihra plane Marij v sobo in brez sape zavpije:

»Ali ste že napisali svoj današnji članek?«

»Ne,« sem odgovoril. »Pravkar si z njim ubijam glavo...«

»Pustite svojo glavo pri miru! To pot vam bom jaz napravil članek, in še kako senzacionalnega! Zakaj povem vam, da sem ‚jo' videl!«

»Koga ste videli?«

»Koga neki! Morsko kačo! Da, jaz sem jo videl, jaz, Marij Estrebefigue iz Marseilla! Saj zadnje dni ljudje drugega ne govore kakor o morski kači. Škoti trde, da so jo videli v svojem Loch-Neškem jezeru. Smešna domišljavost! Ali je pa — kar ni izključeno — več morskih kač. Vsekako je moja tako neznansko velika, da je škotska v primeri z njo nebogljen črviček! Toda čas je, da vam začnem pripovedovati. Kakor veste, imam navado, da prebijem zadnje dni vsakega leta na Angleškem. Če vam leto in dan provansalsko solnce sije na glavo, se človeku nehote zahoče londonske megle; meni vsaj za izpremembo neizrekljivo dobro de. Prejšnji teden torej se vam peljem s svojim malim avtom proti Boulognu. Toda v luki me je čakalo neljubo presenečenje. Morje je bilo tako viharno, da se ladje niso upale vsidrati in so križarile pred pristaniščem. Da si preženem čas, poženem malo po nabrežju. Tako sem prišel precej na samo, ko se mi zdajci zazdi, kakor bi me nekaj z avtom vred dvignilo kvišku. Potres? Sklonim se ven in vidim, da sedim na jeziku.«

»Kako ste rekli, na jeziku?!«

»Da, na pravem, pravcatem, velikanskem, sluzavem, pošastnem jeziku, ki je moj avto počasi vlekel proti morju. Obrnil sem vzvod in hotel pognati zadenski, da se rešim. Na žalost prepozno! Zakaj tisti mah se vzdigne iz morja pošastna glava, glava morske kače, tolikšna ko notredamski zvonik, bogme da — če ne večja!

Nisem več utegnil presoditi strašne usode, ki se mi je pisala, zakaj že me je jel velikanski jezik vleči v široko odprto žrelo predpotopne zverine. Videl sem velike, ostre zobe, podobne kapnikom v podzemeljskih jamah. Toda v tistem strašnem trenutku se mi zabliska rešilna misel. Poženem avto na največjo hitrost in zdrvim skoraj v skoku naprej, da zbežim pred zobmi, ki se s peklenskim treskom za menoj zapro.

Komaj imam žrelo za seboj, ko vidim, da se odpira pred menoj nedogledna notranjost morske kače, široka ko avtomobilska cesta, in niti tema ni bilo na njej! Bil je nekak fosforescirajoč lesk, izvirajoč očividno od neštetih rib, ki si jih je pošast privoščila za zajtrk. Tak občutek sem imel, kakor bi drvel v razsvetljen predor.

Zdajci pa, na ovinku enega od čreves, zagledam čez pot razpet napis: ‚Hotel du Nord. Table d'hôte. Garaža.'

Prvi mah sem si dejal, da sem znorel. Hotel v morski kači — ne, to je še za Marija Estrebefiga preveč! Gotovo sem že v deliriju! Toda kmalu sem moral ugotoviti, da ne gre za varljivo fato morgano. Zakaj pri glavnem vhodu malega, iz lesa zbitega hotela se pokaže krčmar, z belo čepico na glavi, in me vpraša, ali se ne bi pri njem ustavil.

Ves bebast stopim iz avta, in tedaj mi krčmar v nekaj kratkih stavkih popiše svoj življaj: njegov hotel je stal tik na bretanjski obali, pa ga je med nekim viharjem odplavil val in ga nato morska kača požrla.

Več gostov, ki so bili mirno spali v svojih posteljah, se je zjutraj zagledalo zdrave in cele v drobovju morske kače... Od takrat je krčmar svojo obrt kar tu izvrševal in sprejemal potnike, ki jih je pošast od časa do časa pogoltnila.

‚Ta trenutek imam deset gostov', je končal krčmar. ‚A stopite vendar bliže... avto bo že natakar spravil v garažo.'

Stopil sem v malo obednico, kjer so bili gostje že zbrani. Povedali so mi, da čisto dobro žive, zakaj ribe, školjke, morske jegulje in rake je morska pošast po večini cele požrla

Drugi dan je na veliko žalost ugotovil, da je tobak že skoraj pri kraju. Toda ko si je zvil poslednjo cigareto, je opazil na dnu zavojčka droban listek s temi besedami:

»Da ste prejeli tak odličen tobak, je samo moja zasluga. Pišem se Marija Verlain, čedne sem postave, vitka in mična, zlatolasa ko nitke tega finega tobaka, delam pa v tobačni tovarni v Brestu. Želim si moža in hrepenim po njem. Svoje sanje, svoje hrepenenje in svojo srečo zaupam usodi. Če dobi ta zavojček moški, ki si želi dobre in skromne žene, naj misli name in mi sporoči svoje ime.«

Gospod Bertrand je že mnogokrat razmišljal o tem, toda bil je preskromen. Morda zaradi svojega majhnega zaslužka. Vse, kar bi mogel dati ženi, ki bi jo ljubil, bi bil skromen domek. V mislih, da mora biti žena, ki je zaupala svojo tajno srčno željo zavojčku najcenejšega tobaka, prav gotovo skromna, je sedel in napisal dolgo pismo...

Marija Verlainova je postala gospa Bertrandova.

*

Pes, ki ne mara visokega „c"

London, v januarju.

Mister William Humphrey je imel krasnega psa. Žival ni bila zlobna. Mister Humphrey je celo vsak čas pripravljen s prisego potrditi, da je pes sila dober in priden kužek. Skratka pes, tovariš, prijatelj, čuvar, torej pes, kakor si ga le more želeti tisti, kdor si sploh želi psa. Sleherni dan se je ta kužek sprehajal v spremstvu svojega gospodarja po cestah, zalival je po določenem redu rožice ob poti, obiskoval svoja drevesa in z obcestnih kamnov izpiral prah. Svojega gospodarja je zmerom lepo ubogal na prvi njegov žvižg.

Toda nekega dne se je zgodila nesreča. V Londonu je bil neki mister Edward Lewis, ki ga je usoda prisilila živeti pasje življenje. Bil je nimanič in berač, torej eden izmed tistih, na katere nahujskamo pse. Niti »lajne« ni imel ta mister Lewis, vse njegovo premoženje je bil piskajoč in vreščeč tenor, s katerim se je junačil vsepovsod in ob vsaki priliki ter dobival menda iz hvaležnosti, kadar je nehal peti, od ljudi v hišah drobne, a vendar dobro kovane angleške novce.

Tudi tistega dne, ko se je zgodila nesreča, je stopal mister Lewis prepevajoč svojo najlepšo pesem, po svoji običajni poti.

Priznali boste, da je človek, ki stopa samozavestno po cesti in vodi psa s seboj, mnogo bolj dostojanstven, petičen domala, saj vendar plačuje precejšnje davke za svojo zverinico. Tako je torej mislil tudi mister Lewis, ko je zagledal mistra Williama Humphreya, in se je prav posebno potrudil, da bi s svojo pesmijo ugajal bogatemu meščanu. Stiskal je iz grla, kar se je dalo, »zažgolel« je v takih višinah ko slavček, samo mnogo manj prikupno. Zlasti Humphreyevemu kužku se je zdelo tako. Nikoli še siromaček ni slišal česa takega, zato se je zdrznil, dvignil smrček in se radovedno in razdraženo hkratu ozrl okoli sebe, dokler ni opazil človeka, ki je davil te »nebeške« glasove iz sebe. Meni nič — tebi nič — se je pognal v skok naravnost med noge pouličnemu pevcu. Visoki »c« se je nenadoma utrgal. Ko se je pevec zavedel od hipnega strahu, je opazil, da mu je leva hlačnica od kolena do strganih čevljev razcefrana kakor »turška fana«, na bedru mu je pa zijala globoka rana.

Pes je torej ugriznil, a zakaj je ugriznil? S tem vprašanjem naj si sodnik beli glavo. Mister Lewis trdi in prisega, da je nahujskal mister Humphrey psa nanj, ko je zapel visoki »c«. Mister Humphrey pa pravi, da njegov dobro vzgojeni kužek ni mogel prenesti pevčevega vreščečega glasu in se je zaradi tega spozabil.

Sodnik, moder mož, je odgodil razpravo, kajti človeku ni mogoče kar tako na slepo odločiti, ali ima pes pravico, presojati pevske zmožnosti človeka, in če bi mu to pravico že priznali, ali ima spet pravico, svojo kritiko izražati z ugrizom v pevčevo bedro, ali pa sploh nima nobene pravice.

*

Na vžigalice se je ujel

Magdeburg, v januarju.

Človek bi rekel, da nekaj ni v redu, če je na skednju čedalje manj repe, svinje se pa nikakor ne zrede.

Neki kmetič iz okoliške vasi si je svoje ščetince ogledoval od spredaj in zadaj, stopil je v hleve in videl vsepovsod prazne kopanje, popraskal se je za ušesi in zmajal z glavo.

Plačajte naročnino!

Zazrl se je na sosedovo dvorišče, kjer so rili po blatu rejeni prasci, ki jih je od dne do dne bolj zalijala maščoba. Pa mu ja menda ta predrznež na tihem ne krade repe in polaga svojim prascem?

Odsihdob je kmetič oprezal po dnevi in ponoči, toda tatu ni mogel nikoli zasačiti. Nekega večera se mu je pa posvetilo v glavi. Tlesknil je s prsti in svojo ženo od samega navdušenja nerahlo oplazil po zadnjem delu telesa. Odšel je na skedenj in ostal dolgo v noč tam.

Prav tisto noč je bilo tema ko v rogu, torej kakor nalašč za tatove. Ko si je kmetič zjutraj ogledal zalogo svoje repe, je ugotovil, da se je kupček prilično sesedel. Brž je odhitel po orožnika in se v njegovi družbi kakor slučajno oglasil pri sosedu. Našel ga je pri hlevih. Kakor slučajno je segel v kup repe in prerezal prvo repo, ki mu je prišla pod roko. In res, našel je, kar je iskal! Vžigalico namreč! Prerezal je še eno, še tretjo in četrto in v vsaki repi je našel vžigalico. Sosed je od začudenja izbuljil oči, toda kaj kmalu mu je izginila sleherna kaplja krvi z lic, kajti kmetič je dejal orožniku: »Zdaj vidite, da je bil moj sum upravičen. Povedal sem vam, da sem svojo repo zaznamoval z vžigalicami, in zdaj ste se na svoje oči prepričali, da je to repo čez noč odneslo k sosedu.«

Orožnik je povabil soseda kar s seboj. Kmetove svinje se pa odslej rede, da je veselje. Koline bodo prav gotovo mastne in tečne, če jih že ni imel.

*

in tako je imel krčmar vsak dan lepo izbero. Vrhu tega je zverina pogoltnila zmerom kak sveženj blaga ali manjše zaboje in krčmar je našel v njih vse mogoče reči, kakor konzerve, začimbe, sočivje in druge kuhinjske potrebščine. Priznati moram, da sem pri njem zelo dobro jedel, že zato, ker sem imel v avtu veliko košaro svežega česna. To neobhodno južnofrancosko specialiteto sem zmerom jemal s seboj na izlete, da sem si dal v gostilnah napraviti svojo najljubšo jed, marseljsko bouillabaisse.*

Tudi krčmar hotela du Nord se je pokazal imenitnega kuharja: skuhal mi je ribe z žafranom in česnom, kakor jih niti v Marseillu ne bi boljših dobil.

Tako se mi je pomalem vrnila dobra volja. Krčmar mi je dejal: ‚Upam, da boste ostali moj stalen gost... saj ni upanja, da bi se kdaj od tod rešili! Sicer pa... ravno včeraj mi je eden izmed novodošlecev pravil, da stresa svet strašna gospodarska kriza... nu, potem nam je tu že lepše, vsaj skrbi nimamo!'

‚Ne, ne!' sem vzkliknil. ‚Brez Marseilla ne vzdržim!'

In tako se pol ure nato spet odpravim na pot. Sklenil sem, da se moram za vsako ceno rešiti iz morske kače. Oni čudni predor se je jel po enourni vožnji vse bolj zoževati, zraven se je pa začela ta hentana morska kača kriviti in zvijati kakor iz uma, da sem delal s svojim avtom na hodnikih pravcate loopinge kakor letalski akrobat... Mislim, da so pošasti nagajale česnove dišave!

Utegnile so miniti kakšne tri ure, kar sem zapustil hotel, ko nenadoma zagledam nedaleč od sebe »izhod«. Žoževal se je in širil v rednih presledkih. Potegnem uro iz žepa, naglo preračunam, nato pa v odločilnem trenutku z vso silo poženem in zletim ko blisk skozi izhod. Bleščeč solnčni dan me pozdravi... avto je privozil na trdna tla!

Prihiteli so ribiči, strmeli vame ko v svetovno čudo in mi nato povedali, da se nahajam na angleški obali.

‚Imenitno!' sem zavrisnil. Prosil sem jih, naj mi pokažejo najbližjo pot do ceste, ki drži iz Folkestona v London. Ko sem prispel na široko asfaltno cesto in zdrvel proti Londonu, se mi je šele odprlo, da sem uresničil enega izmed najdrznejših načrtov modernega časa.«

»Kateri načrt?« sem osupnil.

»Še vprašate?! Nu, predor pod Rokavskim prelivom!« je skromno odgovoril Marij.

* Provansalska narodna juha: ribe, kuhane na vodi ali belem vinu, s česnom, peteršiljem, žafranom, poprom, lovorom itd.

Najnovejša škotska

MacPherson mlajši se je poročil.

»Kako si do zdaj živel brez mene?« ga nežno vpraša nevesta.

»Ceneje,« odgovori kratko MacPherson.

Eksplozija premogovega plina v Duchcovu na Češkem je stala življenje okoli 130 ljudi. Nesrečnih rudarjev, ki so bili v rudniku, niso mogli rešiti, ker se je ogenj prehitro širil, pa tudi zaradi strupenih plinov, ki so reševalce ogražali.

Za 2 milijardi Din je osleparil že več let stalno v Franciji živeči Rus Sergij Staviskij francosko mesto Bayonne, več zavarovalnic in zasebnikov. Dal je bayonski mestni zastavljalnici v poroštvo več draguljev, ki se je zdaj izkazalo, da so ponarejeni, ter pregovoril bayonski Kreditni zavod, da je izdal obveznice po nenavadno visokem tečaju. V afero je zapletenih tudi več visokih glav, in ni izključeno, da zaradi nje celo francosko vlado strmoglavijo. Staviskij je pobegnil.

Dvojčka 1933/34: Neka žena v Plesnoisu v Alzaciji je na Silvestrovo povila dvojčka, ki se nista rodila v istem letu. Prvi je prišel na svet močan fantek: rodil se je četrt ure pred polnočjo. Pol ure za njim, torej že na novega leta dan, je pa zagledala luč sveta njegova sestrica, drobno dekletce. Dvojčka sta se sicer rodila v isti noči, pa vendar ne v istem letu.

Flohr boljši od Aljehina. V Hastingsu na Angleškem je na tradicionalnem božičnem šahovskem turnirju dosegel 1. mesto mladi Čehoslovak Flohr s 7 točkami. Aljehin si z Madžarom Lilienthalom deli 2. in 3. mesto s 6 ½ točke. Edina ženska na tem turnirju, gdč. Menšikova, ima 3 točke in je ostala brez nagrade.

100letnico poroke sta proslavila Stojan in Jelka Dimitrijević iz Klinova v Južni Srbiji. Jelki je 119, Stojanu 123 let. Oba sta še zmerom zdrava ko dren. Imela sta 3 sinove in 2 hčeri. Od njunih potomcev jih 80 še živi.

Za dva milijona radija so neznani tatovi odnesli na prevozu iz Bruslja v Anverso.

V pariškem zoološkem vrtu je (najbrže od kratkega stika) nastal ogenj. V vrtu so bili sami sloni; vsi so živi zgoreli. Škode je okoli 1 milijona Din.

Ločiti se je hotel od svoje žene neki dr. Peddie iz Yanktona v Južni Dakoti (USA), ker ga je varala. Žena je bila pravkar rodila dvojčka in mož je trdil, da je prvi otrok njegov, drugi pa ne. Ker so izvedenci izjavili, da sta dvojčka lahko od dveh očetov, in ker je žena zakonolom priznala, je sodišče moževi tožbi ustreglo in mu prisodilo prvega otroka kot njegovega.

20 milijonov Din za sveto pismo so dali Angleži. Gre za tako imenovani »Codex Sinaiticus«, ki ga je kupila angleška vlada od sovjetske vlade in ga izročila britanskemu muzeju v Londonu. Biblija je najstarejši še ohranjen prepis sv. pisma stare zaveze; napisana je v grščini in izvira iz 4. stoletja.

Dobra tretjina španskih poslancev so odvetniki: 179 od 473. K tem bi bilo treba prišteti še 8 sodnikov. Daleč za pravniki pridejo inženjerji (32), profesorjev in učiteljev je pa 28. Zanimivo je, da so pisatelji in žurnalisti v španskem parlamentu razmeroma slabo zastopani: komaj 5 odstotkov jih je (25), še manj pa zdravnikov (23).

»Dotakni se me, če se upaš!« Takšno je geslo nove vojske, ki jo pravkar organizira liliputanska republika Andorra. Ta vojska bo štela 1 poveljnika, 4 častnike in 6 desetnikov. Razen aktivnih vojakov mislijo ustanoviti še milico; v njej bodo vsi moški, ki lahko nosijo puško. Tako vojaki kakor miličniki bodo imeli na gumbih napis: »Dotakni se me, če se upaš!« — geslo, ki je z njim Andorra leta 1819 proglasila svojo neodvisnost. (Andorra je majcena republika v Pirenejih med Francijo in Španijo s 452 km² površine in 5.200 prebivalcev.)

Kalvarija ljubezni

Roman iz naših dni. — Napisal P. R.

49. nadaljevanje

Besede so padle ko udarci s kladivom v tišino. Franc je omahnil na kolena in zavil glavo v odejo.

»Oprosti..., oprosti...,« je zaječal.

»Ubogi otrok!« Mehko mu je segla z roko v lase in ga pogladila. »Ubogi moj otrok!««

Franc je zaihtel.

»Oprosti, mamica, da ti dopoldne nisem povedal po pravici. Ni bilo iz slabega namena, kaj ne, da mi verjameš? Vrhu tega nisem še nič določnega vedel..., tudi kirurg ni mogel vedeti... In zato, mamica, te nisem maral po nepotrebnem plašiti...«

»Ubogi otrok...«

»Ali si govorila s Horvinom?«

»Da.«

»In?...«

Njen glas je postal nenadoma čudno trd.

»Povedal mi je..., rekel je..., da se boji najstrašnejšega...«

Franc si je z obema rokama pokril obraz.

»Verjemi, mati, da nisem lahkomiselno ravnal... Verjemi mi, da sem zrelo vse premislil, preden sem se odločil. In zdelo se mi je tako lepo, če bi se posrečilo... Oh, mama, in posrečilo bi se, če ne bi bila Usoda posegla vmes...«

»Usoda!...«

Ponovila je besedo za njim. In zdajci jo je popadel krčevit smeh, tako brezumen smeh, da se je Franc zgrozil. Ali je mar zblaznela?

A že se je njen smeh utrnil. Mlada mati se je vzpela na zglavju. V njenih očeh je gorel čuden ogenj.

Ali se je pripravljala, da razkrije Francu vso tragično resnico? Da je kirurg njegov oče?... Da je Horvin tisti zdravnik, ki ima na vesti Milavčevo nesrečo?...

Že se je zdelo, da bo izpregovorila. Toda kakor bi ji bil hotel Franc priti naproti, jo je prehitel, očividno misleč na čudno zvezo med načinom, kako je njegova mati govorila o Horvinu, in ironijo, s katero je ponovila za njim besedo ‚usoda'.

»Zdi se mi, da vem, kaj misliš. Da ni Usoda sama kriva te nesreče... temveč tudi kirurg sam. Ali mar ne zaupaš njegovi spretnosti in znanju?«

»Njegova spretnost... njegovo znanje...«

Spet se je krčevito zagrohotala. Toda Franc jo je odločno zavrnil:

»Poslušaj, mama. Če je kdo česa kriv, sem jaz, in vsa odgovornost je na meni. Zakaj j a z sem poiskal Horvina in ga prosil, naj izvrši operacijo. In izvršil jo je, kakor je nihče ne bi bil mogel bolje. Operacija se je posrečila. Kar se pa poznejših komplikacij tiče, ti še enkrat povem, da njega ne zadene krivda. Usoda je pač tako hotela, in proti njej je tudi najboljši zdravnik brez moči. Horvin je storil svojo dolžnost in tega mu nikoli ne pozabim.«

Prijel je mater za roko.

»Daj, mamica, reci kaj... Pravkar sem bral v tvojih očeh, da slabo misliš o Horvinu. Prosim te, preženi te misli. Verjemi mojim zagotovilom, zakaj če je kdo kriv, ponovim, sem samo jaz.«

Ilona je omahnila na posteljo. Zaprla je oči. In besed, ki jih je morda malo prej hotela izgovoriti, ni bilo iz njenih ust.

VII

Pokora za greh

Dolgo je Horvin obračal revolver v rokah, ne vedoč, kaj naj stori. Potem ga je vrgel na mizo in zamrmral:

»Prav je imela, s tem se ne bi opral...«

V težkih mislih je jel korakati po sobi. Toda rešilne misli ni našel. Mrak je bil že v sobi, ko se je odločil, da pojde pogledat, kako je bolniku. Asistent je še zmerom sedel zraven njegove postelje.

»Kaj novega? Ali se bliža kriza?«

»Ne, zdi se mi, da krči popuščajo.«

»Kako ste rekli?« Horvin ni verjel svojim ušesom.

»Pred kakšno uro sem opazil, da se je zrenica nekoliko skrčila. Tudi spodnja ustnica ni več tako skrivljena.«

Kirurg se je trepetaje sklonil k Milavcu. Privzdignil mu je trepalnico in jo takoj spet spustil.

»Ni dvoma... ni dvoma...« je vročično zamrmral. In kakor bi sam s seboj govoril, je nadaljeval: »Morda je bilo samo lokalno vnetje. Če se ne razširi, utegne res ozdraveti!«

In če ozdravi... oh, saj se ni upal domisliti do kraja! Potem si bo izprosil odpuščanje... tisto odpuščanje, ki bi ga bil pripravljen s smrtjo poplačati. Pa ne — prelepo bi to bilo, da bi moglo biti resnično. In spet so ga začeli gristi dvomi.

Vso noč se ni genil od bolnikove postelje. Njegove oči so s strahom visele na Cirilovem obrazu in tesnobno sledile sledniji izpremembi na njem. Osvestil se je šele, ko mu je prišel strežnik povedat, da je zajtrk pripravljen. Ko je vstal, se mu je globok vzdih izvil iz prsi.

»Rešen je...« je dejal asistentu.

Bil je kot izpremenjen. Prečuta noč ni pustila nikakih sledov na njegovem obrazu. Zdel se je, kakor bi se bil za dvajset let pomladil.

Tudi utrujenosti skoraj ni čutil. Legel je kar oblečen na posteljo. A zaspal ni. Razmišljal je.

Res da se je nebo jasnilo, toda še zmerom so stali na obzorju črni oblaki, iz katerih lahko vsak trenutek udari blisk. Mislil je na svojega sina. Ali mu je Ilona razkrila resnico? In kaj bo potem storil mladi mož?

Naj se zgodi karkoli, ta trenutek je bilo Horvinu lahko pri srcu.

Zunaj je pozvonilo. Horvin je vstal.

»Ne, to ni Franc... Ilona mu je vse povedala, zato gotovo ne bo sam prišel...«

In potem je pomislil:

»Če ni on in če ni koga poslal vprašat, kako je z bolnikom, mu bom sam poslal obvestilo, da je rešen.«

Zdelo se mu je, da je minila že cela večnost, kar je zvonilo, in še nikogar ni bilo. Naposled — hvala Bogu! — je zaslišal korake pred vrati. Potrkalo je.

Bil je Franc!

»Dobro jutro, gospod doktor!« je pozdravil in stopil k njemu. Glas se mu je tresel, a ne od prezira, ne od sovraštva!

Ilona ni govorila. Franc ni ničesar vedel!

»Kakšne novice imate danes, gospod doktor?« je vprašal mladi mož. »Gotovo nič dobrega, kajne?«

Njegove oči so se napeto uprle vanj. Starec se je nasmehnil.

»Motite se, otrok moj! Danes je boljše!«

Franc je široko odprl oči.

»Boljše? In komplikacije, ki ste se jih bali?«

»Jih po vsej priliki ne bo.«

»A potem... potem...«

»Da, vse kaže, da bo prestal.«

»O, Bog!« Globok vzdih olajšanja in neizrekljive sreče se je utrgal Francu iz prsi. V trenutku je pozabil ves prestani strah, pozabil prečuto noč, ki jo je prebil ob materini postelji, s strahom in trepetom čakaje zore in z njo odrešitve iz te strašne negotovosti — pozabil vse...

»Ideal«
Kongresni trg 3
kemično čiščenje, barvanje in svetlolikanje

»In mislite, gospod doktor... da bo že danes... da se mu bo vrnil razum... da bo že lahko govoril?«

»Tega vam še ne morem povedati. Mislim pa, da bo že danes govoril. Ali se mu bo vrnil razum? Upam, za trdno upam — toda obljubiti vam še ne morem.«

»O, za danes mi je tudi to dovolj. Že vaše upanje me navdaja z neizmerno srečo. In tudi moja mati bo srečna, ko ji povem. Saj ste včeraj govorili z njo, ne?«

»Da, govoril sem z njo...«

»Nisem ji mogel prikriti resnice. Izpregledala me je prvi mah. Hvala Bogu, da se je obrnilo. Drugače bi bilo njena smrt... Toda zdaj me morate oprostiti, gospod doktor. Ne strpi me več. Moram ji brez odloga povedati veselo novico.«

»O, pojdite, pojdite, otrok moj!« je z mešanimi občutki vzkliknil kirurg. »Pojdite in sporočite ji veselo vest!«

Franc je pograbil klobuk.

»Naj se vam še enkrat iz vsega srca zahvalim, gospod doktor! Do smrti vam bom hvaležen!«

»Pustite... Storil sem samo svojo dolžnost.« Ponudil mu je roko. Franc jo je prekipevajoč od veselja stisnil.

»Do svidenja jutri!«

»Do svidenja!«

Horvin je ostal sam. In otožno je pomislil:

»Jutri... jutri se bo morda še vrnil... A potem? Če Ilona ne bo govorila, bo pa Milavec. In njegove prve besede bodo Francu razodele vso strašno resnico...«

Sklonil je glavo.

»Vseeno... storil sem svojo dolžnost.«

*

Uro nato je Ilona že slišala iz ust svojega sina veselo novico, da se Cirilovo stanje popravlja. Tudi ona izprva ni mogla verjeti. Ko je Franc končal, je onemoglo omahnila na posteljo in telo ji je stresel krčevit drget.

»Torej je le resnico govoril!« je zamrmrala in se globoko zamislila.

— — — — — — — — —

Okoli enajstih je Milavec odprl oči in pogledal okoli sebe. Toda takoj jih je spet zaprl. Ko je kmalu nato v drugo izpregledal, je prejšnji preplah izginil iz njegovih oči, ostalo je le še neizmerno začudenje. Naposled se mu je pogled ustavil na Horvinu, ki je stal zraven njegove postelje.

Bilo je, kakor bi se nekaj v njem prebujalo, in hkratu, kakor bi o nečem razmišljal. Toda očividno ni prišel na konec, zakaj po nekaj trenutkih je spet zaprl oči.

Zdelo se je že, da je zaspal, tako dolgo ni izpregledal. Toda zdaj je zgenil tudi ustnice. In počasi, zlogovaje je vprašal:

»Kje... sem?«

»Pri Horvinu... v sanatoriju...«

»Horvin... sanatorij...«

Mehanično je ponovil besedi. Ni ju razumel. Razen kirurga ni bilo nikogar v sobi. Zato ga je sklenil preizkusiti.

»Ljudmila...« je počasi in razločno dejal.

Nesrečnež je vztrepetal.

»Ljudmila!«

Njegov glas ni zvenel več mehanično kakor še trenutek prej. Bolest se je brala v njem. Kakor bi se mu nekaj velikega razodelo, je ponovil:

»Ljudmila... Ljudmila... Ljudmila...«

In vselej, ko je izgovoril to ime, ga je stresel drget. Potem je pa iznenada, sam od sebe zamrmral:

»Marko... Boža...«

Imeni njegovih otrok! Imeni, ki že skoraj dvajset let nista prišli iz njegovih ust!

»Ljudmila... Marko... Boža...«

Nasmehnil se je, kakor bi imel privid. Horvin se je sklonil k njemu:

»Odpočiti se morate... in naspati...«

»Odpočiti... naspati...«

Njegova volja je bila še slaba. Uklonila se je kirurgovi zapovedi. Zaprl je oči. Nekaj sekund nato je že spal...

Horvin je pomislil:

»Ko se prebudi, me bo spoznal... vsekako se mu bo dotlej vrnil spomin.«

Ko je drugi dan prišel Franc, mu je starec povedal, da gre bolniku čedalje bolje in da ga bo drugi dan že lahko peljal k njemu. Takrat se bo že toliko opomogel, da bo nemara znal odgovarjati na njegova vprašanja.

Prihodnji dan je bila nedelja. Mladi mož je prišel na vse zgodaj.

Horvin ga je že čakal. Bil je nenavadno resen.

»Danes,« — njegov glas je trepetal — »danes je že mnogo boljši.«

»Ali že govori? In se česa spomni?«

Kirurg ni takoj odgovoril.

»Da, govori... in tudi spominja se,« je dejal nato. »Nesrečnež se je zbudil iz svojih težkih sanj...«

Pritisnil je na gumb na zidu. Nekaj trenutkov nato se je na pragu prikazal strežaj.

»Pokličite mi gospoda asistenta, ki ima službo v sobi št. 7.«

Franc je postal nekam nemiren. Zdaj ko je bilo najhujše prestano in se mu ni bilo več bati katastrofe, so ga začele mučiti druge skrbi. Ko je bil pripeljal Cirila h kirurgu, mu ga je predstavil za svojega strica; kako naj bi drugače kot tujec utemeljil toliko skrb, ki jo je kazal zanj? Zdaj mu bo moral priznati,

da je lagal. Zakaj ko se bo Cirilu vrnil spomin, bo vedel, da Franc ni njegov nečak. Zato se je bil mladi mož dogovoril z materjo, da bo Cirilu dejal, da je sin nekega, njemu neznanega prijatelja, ki se je bil pred leti, ko je nesrečneža slučajno srečal, zavzel zanj, ker se mu je smilil, ko ga je videl tako samega na svetu. Ta njegov prijatelj je bil med tem umrl, njegova žena in sin sta pa potem na njegovo željo vzela Cirila k sebi in skrbela zanj.

Tako se je bil domenil s svojo materjo, da bo kirurgu povedal; toda to je bila druga laž, a mlademu možu se je sleherna laž upirala. Zato je postal zdaj tako zamišljen in nemiren.

V tem je prišel asistent, ki ga je bil dal kirurg poklicati.

»Ali ranjenec še zmerom spi?«

»Ne, gospod doktor, pravkar se je zbudil.«

»Ali je danes že kaj govoril?«

»Da; nekaj stavkov je čisto pametno povedal.«

»Torej imate vtis, da se mu razum pomalem vrača?«

»O tem ne more biti več dvoma. Mogoče se bo že danes spomnil okoliščin, v katerih se je pripetila nesreča, ki ste o njej govorili.«

»Tudi jaz bi tako dejal,« je pritrdil Horvin. Nato se je obrnil k Francu: »Ali bi šli k njemu, da se na lastne oči prepričate?«

»O, prosim; saj me skoraj ne strpi več!«

Ko sta stopala po hodniku in stopnicah proti Milavčevi sobi, je mladi mož pojasnil kirurgu svoje razmerje do Cirila; to se pravi, povedal mu je, da Ciril ni njegov stric, temveč je bil samo varovanec njegovega očeta in po smrti le-tega, njegove matere. Horvin je brez besede sprejel njegovo izjavo.

V tem sta prišla v bolnikovo sobo. Kakor je dejal asistent, je bil Ciril buden. Njegove široko odprte oči so se uprle v kirurga, od njega so se pa radovedno obrnile k mlademu možu.

»Kje sem?« je potem zamrmral. Toda njegovo vprašanje ni več zvenelo mehanično, videlo se je, da ve, kaj hoče.

»Pri nekem svojem prijatelju,« je zamolklo odgovoril Horvin. »Še malo, pa boste popolnoma zdravi, toda za to sta vam potrebna mir in počitek.«

»Mir... počitek...« je zamišljeno zamrmral Ciril in neprestano upiral oči v Franca. Na obrazu se mu je bralo, da napeto razmišlja. In potem, po kratkem premolku, je iznenada osuplo vzkliknil:

»Ali sem... ranjen?«

Horvin je ponudil Francu stol.

»Sedite; skušala ga bova malo izprašati.«

»Pa ga ne bo utrudilo?«

»Mislim, da ne.« Obrnil se je k Milavcu: »Ali razumete, kaj vam govorim?«

»Da,« je razločno pritrdil bolnik. »Kje sem?«

Kakor prej je odgovoril Horvin:

»Pri prijatelju... pri prijatelju, ki vas je zdravil.«

»Zdravil... Ah, saj sem bil res bolan...«

»Zelo bolan... Ranjeni ste bili...«

»Ranjen... Toda dolgo je že tega... ne spomnim se več...«

Horvin je od strani pogledal Franca, ki je nepremično z napeto pozornostjo zasledoval razgovor. Starcu je stopil pot na čelo in noge so mu hotele odreči pokorščino. Toda z železno voljo se je obvladal.

»Da, ranjeni ste bili,« je ponovil Horvin. »Pri neki železniški nesreči...«

»Železniški... nesreči... Da, pri železniški nesreči...«

Zdelo se je, kakor da se je v njegovih očeh zabliskalo. Odsev razuma ... in prebujenega spomina.

Horvin mu je pomagal:

»Zidani most... na vožnji iz Zagreba...«

»Iz Zagreba... Oh, spomnim se... Iz Zagreba... Ponoči je bilo... Oh!«

Oči so se mu spet zasvetile, toda to pot je bila groza zapisana v njih.

Franc se je zdrznil. Neznansko začudenje se je zrcalilo na njegovem obrazu.

Kako je mogel Horvin vedeti, kje se je nesreča pripetila?

Mladi mož ni bil zmožen nobene misli. To razodetje mu je prišlo kakor strela z jasnega. Od koga je kirurg izvedel, kje se je zgodila katastrofa?

Toda starec je nadaljeval — kakor bi se bil zaklel, da se hoče pogubiti:

»Da... in pripeljali so vas v Ljubljano. Vaše stanje je bilo obupno: imeli ste nalomljeno lobanjo. Toda na postaji vas je preiskal neki zdravnik. Videl je, da bi vas operacija nemara rešila... Z vašim pristankom vas je dal prepeljati v svoj sanatorij...«

Franc je skočil pokoncu. Vsa kri mu je bila izginila z obraza. Ustnice so mu trepetale.

Horvin tega ni videl, ker se je sklanjal nad Milavcem. Čakal je besed iz njegovih ust... besed, ki bodo odločile njegovo usodo. Čelo mu je zalival znoj in mu v curkih lil po sencih. Toda kirurg je bil vzlic temu videti miren in hladen.

Franc se je med tem osvestil. In obotavljaje se je vzkliknil:

»Kako... vi to veste, gospod doktor? In tako dolgo ste molčali?...«

Kirurg ni odgovoril. Sklonjen nad bolnikom je čakal njegovega odgovora. In tedaj je Milavec počasi dejal:

»Ne spominjam se...«

Mar ni bilo docela prirodno, da je po tolikih letih pozabil, kaj se je zgodilo v kratkem trenutku, ko se mu je na povratku v Ljubljano vrnila zavest?

Toda starec ni odnehal. Krčevito se je uprl ob posteljo in hripavo dejal:

»Ta kirurg za vas ni bil neznanec... vaš prijatelj je bil...«

Ciril se je z vidnim naporom skušal domisliti. Zaprl je oči. In potem je počasi, a razločno izpregovoril eno edino besedo:

»Horvin...«

Franca je vrglo nazaj. Moral se je nasloniti ob mizo, drugače bi mu bilo zmanjkalo tal pod nogami. Njegove široko odprte oči so se upirale zdaj v starca pred njim zdaj v bolnika, kakor bi se izpraševal, ali ne sanja. In potem je mehanično potegnil z roko po čelu, hoteč pregnati ta moreči sen... Torej je bil kirurg, ki je dal prepeljati Cirila k sebi in ga potem operiral... torej je bil Horvin? Tisti Horvin, ki ga je tako spoštoval in cenil? Horvin, slavni pariški kirurg?

Torej je bil on tisti zločinec? On njegov oče?... O, Bog!

Grof MONTE-CRISTO

Roman

Napisal Aleksander Dumas

20. nadaljevanje

»Pač, sin moj, nekaj svetega ti imam naročiti. «

»Govorite, oče.«

»Tvrdka Thomson & French je edina, ki je imela usmiljenje z menoj — iz človekoljubja ali sebičnosti, ne vem, toda jaz sem poslednji poklican to presojati. Njen zastopnik, tisti, ki ima priti čez deset minut, da mu izplačam menico za 287.500 frankov, mi je podaljšanje roka za tri mesece ne samo dovolil, temveč celo ponudil. To terjatev prvo izplačaj, sin moj, ta mož naj ti bo svet.«

»Da, oče!«

»In zdaj še poslednjič z Bogom, sin moj! Pojdi, pusti me samega! Oporoka je v omari v moji spalnici.«

Toda mladi mož se ni mogel odtrgati od očeta.

»Glej, Maksimilijan, misli si, da sem vojak kakor ti, in da sem dobil povelje, da zavzamem utrdbo; in čeprav veš, da me čaka neizogibna smrt, ali mi ne bi rekel: ‚Pojdite oče, zakaj če ostanete, boste onečaščeni, a smrt je boljša od sramote'?«

»Oh, da!« zaihti mladi mož in sklene očeta v svoje roke, »pojdite!«

Ko je Morrel ostal sam, je srepo zastrmel v vrata, za katerimi je bil izginil njegov sin. Potem se je pa s silo odtrgal in pozvonil. Nekaj sekund pozneje se je prikazal Cocles. Starec ni bil več prejšnji; poslednji trije dnevi so ga čisto izpremenili. Misel, da bo moralo odjetje Morrel & sin ustaviti plačila, ga je postarala in mu bolj upognila hrbet kakor dvajset let napornega dela.

»Dobri moj Cocles,« ga ogovori Morrel z glasom, ki ga ni moči popisati, »ostanite v predsobju, in ko pride gospod, ki ste ga videli pred tremi meseci, namreč zastopnik tvrdke Thomson & French, mi ga najavite.«

Cocles ni odgovoril; nemo je prikimal, odšel v predsobje in čakal.

Morrel omahne v naslanjač. Njegove oči se upro v stensko uro: le še sedem minut ima časa. Kazalec hiti čudno naglo naprej; Morrelu se zdi, da s prostimi očmi razloči njegov tek.

Kaj se je tiste minute odigravalo v duši tega moža, pero ne more popisati. Človek bi moral videti njegovo znojno, pa vendar mirno čelo, njegove solzne, pa vendar v usodo vdane oči.

Kazalec se je čedalje bolj bližal usodni minuti, pištoli sta bili nabiti in pripravljeni. Morrel iztegne roko in zgrabi orožje; ustnice mu zašepečejo hčerkino ime.

Nato spet revolver odloži, vzame pero in napiše nekaj besed. Bilo mu je, kakor da se ne bi bil dovolj poslovil od ljubljenega otroka. Potem mu oči spet zlete k uri: zdaj ni več štel minut, temveč le še sekunde. In v drugo seže po orožju, ne da bi umeknil oči s kazalca; ko škrtne petelin, vztrepeta po vsem životu. Pot mu je čedalje mrzleje lil po obrazu, čedalje smrtneje ga je groza stiskala za srce. Slišal je, kako so vrata zaškripala v tečajih in se odprla; ura na zidu mora zdaj zdaj biti enajst.

Morrel se ni obrnil; vedel je, da bo pristopil Cocles in dejal: »Zastopnik Thomsona & Frencha!« Nameril je orožje v usta.

Zdajci se pa razlegne nepopisen vrisk. Morrel spozna glas svoje hčerke. Obrne se: pred njim stoji Julija.

Pištola mu zdrsne iz roke.

»Oče!« vzklikne deklica brez sape in skoraj umiraje od veselja. »Rešeni ste! Rešeni!«

In vihteč v roki rdeč svilnat mošnjiček zleti očetu v naročje.

»Rešen?« zajeclja Morrel. »Kako si rekla?«

»Da, rešeni! Poglejte! Oh, oče, poglejte!«

Morrel seže mehanično po mošnjičku in vztrepeta: nejasno ga je obšel spomin, da je bil ta mošnjič nekoč njegov. V enem predelu zagleda menico na 287.500 frankov in na njej potrdilo, da je plačana. V drugem je bil demant, debel ko lešnik, in zraven kos pergamena s tremi besedami: Dota za Julijo.

Morrel si potegne z roko po čelu. Zdelo se mu je, da sanja.

Takrat jame ura biti enajst. Morrel se zgrozi; bilo mu je, kakor bi ga sleherni udarec jeklenega kladivca zadel v srce.

»Tak povej vendar, otrok! Kje si dobila ta mošnjič?«

»V Meilhanskem drevoredu, v hiši štev. 15 na kaminu siromašne sobice v tretjem nadstropju.«

»A potem vendar ni tvoj!« vzklikne Morrel.

Julija mu pokaže pismo, ki ga je zjutraj dobila.

»Pa si res sama šla tja?« osupne Morrel, ko je pismo prebral.

»Ne, Emanuel me je spremil. Hotel me je počakati na vogalu Muzejske ulice, toda za čudo ga nisem več našla, ko sem se vračala.«

»Gospod Morrel!« se zasliši tedaj krik s stopnic, »gospod Morrel!«

Trenutek nato plane v sobo Emanuel. Na njegovem obrazu se je zrcalilo neizmerno presenečenje.

»‚Faraon'!« zavpije ves zasopel. »‚Faraon'!«

»Kaj naj bo to, ‚Faraon'! Ali ste mar zblazneli? Saj vendar veste, da se je ‚Faraon' potopil.«

»‚Faraon', gospod! Pravkar plove v pristaniščе!«

Morrel se zgrudi na stol. Moči so ga zapustile; njegov razum ni mogel več slediti dogodkom. Preveč so bili neverjetni, preveč čudoviti.

Takrat vstopi njegov sin.

»Ali niste rekli, oče, da se je ‚Faraon' potopil? In vendar ga je

pravkar najavila straža, in tale trenutek že vozi v pristanišče.«

»Prijatelji,« vzklikne hripavo Morrel, »če to niso sanje, mora biti čudež božji. Ne, saj ni mogoče!«

Kar je pa bilo tem resničnejše, čeprav se je zdelo še neverjetnejše, je bil mošnjič v njegovi roki, je bila pobotana menica, je bil dragoceni demant.

»O gospod,« zajecija Cocles ves zmeden, »kaj naj pomeni ta ‚Faraon'?«

»Pojdimo, otroci!« klikne hripavo Morrel in vstane, »pojdimo in poglejmo, in Bog nam bodi milostljiv, če ni res!«

Na stopnicah srečajo Morrelovo ženo; sirota se ni upala gor.

Kakor bi trenil so bili vsi na ulici.

Na nabrežju je bilo vse črno ljudi. Ko so zagledali Morrela, so mu spoštljivo napravili prostor.

»‚Faraon'! ‚Faraon'!« so vpili vsi vprek.

Čudovito! Nezaslišano! Mimo stolpa sv. Ivana je res plula ladja, na katere prednjem delu se je lesketal v belih črkah napis ‚F a r a o n' in pod njim ‚Morrel & sin, Marseille'. Ladja je bila natanko takšna kakor nekdanji ‚Faraon' in tudi enak tovor je imela. Zdaj se je vsidrala in zvila jadra. Na palubi je stal kapitan Gaumard, zraven njega je pa stari Penelon mahal z rokami in pozdravljal gospoda Morrela.

Zdaj ni moglo biti več dvoma. Ne, to ni bila fata morgana, zakaj deset tisoč ljudi je na svoje oči videlo in na svoja ušesa slišalo!

Med tem ko sta se Morrel in sin kakor iz uma od te čudežne sreče s solzami v očeh objemala na nasipu, je pa stal skrit za vogalom bližnje hiše, od koder je ganjen opazoval ta prizor, neki mož z gosto črno brado in šepetal:

»Bodi srečno, plemenito srce! Bodi blagoslovljeno za vse, kar si dobrega storilo in še boš! A moja hvaležnost naj ostane skrita, kakor je ostala skrita tvoja dobrota!«

In s smehljajem sreče in veselja zapusti svoje skrivališče in krene, ne da bi se bil kdo zanj zmenil, po stopnicah k pristanu in trikrat pokliče:

»Jocopo! Jacopo! Jacopo!«

Tedaj se mu približa neki čoln. Neznanec stopi vanj in se odpelje do razkošne jahte, ki je čakala nedaleč od nabrežja. Ročno in spretno kakor rojen pomorščak se vzpne nanjo, nato pa še poslednjič obleti prizor v pristanišču, kjer je stari Morrel s solznimi očmi stiskal čestitajočim prijateljem roke in zaman iskal nevidnega dobrotnika, da bi mu pal pred noge.

»In zdaj,« zamrmra neznanec, z Bogom dobrota, z Bogom hvaležnost, z Bogom plemenita čuvstva! Prilastil sem si poslanstvo božje previdnosti, da sem dobre poplačal ... zdaj naj mi pa prepusti svoje mesto Bog maščevalec, da kaznujem hudobne!«

S temi besedami dá znak. Jahta se zgane in z razvitimi jadri odplove.

VIII

Pomorščak Simbad

V začetku leta 1838 sta se mudila v Firenci dva mlada plemiča iz najvišjih pariških krogov. Prvi je bil grof Albert de Morcerf, drugi pa baron Franc d'Epinay. Sklenila sta bila prebiti karneval v Rimu; Franc, ki je že skoraj štiri leta živel v Italiji, naj bi bil svojemu tovarišu za vodnika. Albert je hotel izrabiti čas do karnevala in je odpotoval v Napoli, Franc je pa ostal v Firenci. Ko si je mesto prilično ogledal, mu je šinilo v glavo, da bi obiskal Elbo, otok, ki ga je Napoleon proslavil; cesarjev rojstni otok Korziko je poznal že od prej.

Nekega večera je torej sédel v majhno barko v livornskem pristanišču, se zavil v plašč in velel veslačem: »Na Elbo!«

Ladjica je zletela iz luke in že drugo jutro pristala v Portu Ferraju. Franc si je kaj hitro ogledal znamenitosti otoka, nato se je pa spet vkrcal. Čez dve uri je stopil na suho v Pianosi; povedali so mu, da je tam imeniten lov na jerebice. Toda lov je bil vse prej ko obilen; mladi plemič je ustrelil le dve ali tri mršave ptice in se slabe volje odpravil nazaj na ladjo.

»O, ekscelenca,« mu reče tedaj lastnik barke, »jaz bi vam lahko svetoval boljši lov!«

»Kje?«

»Ali vidite onile otok?« pokaže patron prot jugu, kjer se je dvigala iz morja stožčasta gmota.

»Kakšen otok je to?« vpraša Franc.

»Monte-Cristo,« odgovori Livornčan.

»Ali je mar kaj divjačine na njem?«

»Ej, in še koliko! Na tisoče divjih koz se pase po njem.«

»Na golih skalah?« vzklikne nejeverno Franc.

»O, ne, vresje smukajo, pa mirto in robidje.«

»A kje bom prenočil?«

»V kakšni jami ali pa na ladji. Lahko bi pa tudi, če ekscelenci to ne bi prijalo, takoj po lovu spet odpluli.«

Ker je imel Franc še nekaj dni časa, je na predlog pristal in velel odpluti proti Monte-Cristu.

Ladja se je naglo bližala otoku. Čim bliže mu je prihajala, tem negostoljubnejši se je zdel mlademu plemiču. Bili so še kakih petnajst milj od njega, ko se je jelo solnce spuščati za korziškimi hribi. Pol ure nato je zavladala tema.

Utegnilo je biti kakšno uro po solnčnem zatonu, ko uzre Franc na levi pred seboj nekaj svetlega.

»Kaj je to?« vpraša presenečen.

»Pst!« ga posvari kapitan. »Ogenj!«

»Saj na otoku vendar ni ljudi!«

»Stalnih prebivalcev res nima, toda časih se nanj zatečejo tihotapci in morski roparji; zato sem tudi odredil, da zavijemo na desno. Kakor vidite, imamo ogenj že za hrbtom.«

»Meni se pa zdi, da ne more biti nevarno; ljudje, ki ne marajo, da bi jih kdo videl, ne zažigajo ognja.«

V 24 URAH
barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice i. t. d. Pere, suši, monga in lika domače perilo
tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

»Vaše besede drže ali pa tudi ne, ekscelenca,« odvrne kapitan. »Če bi poznali lego otoka, bi vedeli, da tega ognja ni moči videti ne s Korzike ne iz Pianose, temveč le z odprtega morja.«

»Tako določno ravno ne morem reči,« odgovori patron, pozorno upiraje oči proti mestu, kjer je migotala luč. »Dognati moram poprej, kaj naj to bo.«

Gaetano — tako je bilo kapitanu ime — se obrne k svojim ljudem in jim da povelja. Čez nekaj minut se začne ladja obračati in kmalu nato jim ogenj izgine izpred oči. Zdaj so se z druge strani bližali otoku; ko so se že razločile mračne gmote obrežja, je velel Gaetano jadra zviti, in barka se je počasi ustavila.

Vse to se je zgodilo med največjo tišino; odkar je ladja izpremenila smer, ni nihče izpregovoril besedice. Franc je hladnokrvno pripravil orožje, dve dvocevki in karabinko. Potem je čakal, kaj bo.

Med tem je kapitan odložil plašč, zapovedal svojim ljudem popoln molk, in se dal spustiti v morje. Nato je naglo in skoraj neslišno splaval proti obrežju.

Minilo je kake pol ure. Tedaj se je začulo komaj slišno pljuskanje vode in trenutek nato so mornarji že potegnili Gaetana na krov.

»Nu?« vprašajo Franc in mornarji v en glas.

»Trije španski tihotapci so in z njimi dva korziška bandita.«

»Prav, nas je tudi toliko; če bi prišlo do spopada, se jih bomo že znali ubraniti. Predlagam, da se izkrcamo!«

»Tudi jaz sem za to, toda nekoliko opreznosti nam ne more škodovati.«

»To vam tudi sam priporočam!«

»Pred vsem moram prositi za popolno tišino!«

Za moža kakršen je bil Franc, je bil njegov položaj če že ne nevaren, vsaj kočljiv. Bil je v popolni temi sredi morja, med pomorščaki, ki ga niso poznali in niso imeli vzroka prizanašati mu, če bi do česa prišlo. Vrhu tega so vedeli, da ima pri sebi najmanj tisoč frankov, in ne enkrat so jim oči pohlepno obvisele na njegovih dragocenih puškah. In s temi možmi naj se izkrca na otoku, ki je imel sicer lepo krščansko ime, a so bili vzlic temu njegovi edini stalni gosti tihotapci in banditi. Spričo te dvojne — dozdevne ali resnične — nevarnosti ni smel niti trenutek izpustiti pomorščakov iz oči ne puške iz roke.

Mornarji so med tem razpeli jadra in ladja je zaplula vzdolž obrežja. Tako so kmalu spet zagledali ogenj in Franc je lahko že razločil pet ljudi okoli njega. Ladja je zavila naravnost proti ognju; ko je bila že skoraj ob obali, je Gaetano glasno zapel neko ribiško pesem, njegovi ljudje so pa v zboru ponovili napev.

Že po prvih besedah so možje okoli ognja vstali in krenili k obrežju. Nekaj časa so pozorno opazovali barko, nato so se pa štirje izmed njih vrnili k ognju, kjer se je pekla na ražnju divja koza. Mož, ki je ostal na obali, je počakal, da se je ladja ustavila, potem je pa zavpil v sardinskem narečju:

»Kdo je?«

Franc je hladnokrvno napel petelina na svoji dvocevki.

Gaetano je rekel možu na bregu nekaj besed, ki jih Franc ni razumel; slutil je pa, da se njega tičejo.

»Ali misli ekscelenca povedati svoje ime ali pa želite ostati neznani?« se tedaj obrne patron k Francu.

»Svojega imena jim ne morem izdati,« odgovori Franc. »Recite jim samo, da sem Francoz in da potujem za zabavo.«

Gaetano prevede njegove besede. Straža na bregu nekaj zavpije proti ognju, in takoj vstane eden izmed mož in izgine v skalah. Drugače je vladala popolna tišina. Vsak si je dajal opravka s svojimi stvarmi, mornarji z jadri, tihotapci s kozo na ražnju, Franc z izkrcavanjem. Toda vzlic navidezni nebrižnosti ni nihče nikogar izpustil iz oči.

Zdajci se je mož, ki je bil malo prej izginil v skalah, spet vrnil z druge strani in pomignil straži na bregu. Le-ta se je obrnil in kratko dejal: »S' acommodi!«

Tega izraza ni moči doslovno prevesti, ker pomeni vse mogoče, kakor ‚Le naprej', ‚Dobro došli!', ‚Napravite kar po domače!' ‚Izvolite!' itd.

Mornarjem tega ni bilo treba dvakrat reči. Drug za drugim so poskakali na suho. Zadnji se je izkrcal Franc.

Eno svojih dvocevk je vzel sam, drugo je nosil Gaetano, karabinko pa eden izmed mornarjev. Po njegovi obleki sodeč bi ga človek imel za nekaj vmesnega med umetnikom in gizdalinom; takšni ljudje tihotapcem pač niso nevarni, in zato jih je prvotni sum kmalu minil.

Ko so mornarji privezali barko k obali, so šli iskat pripravnega prostora za taborišče. Našli so ga kakih trideset korakov od ognja, v varnem zavetju sredi skal.

Franc je videl, da so neznanci nasproti njemu če že ne ljubeznivi, vsaj nebrižni, in tako je njegova bojazen brž skopnela; duh po kozji pečenki je celo zbudil v njem tek.

»Če hočete,« odgovori Gaetano na njegovo neizgovorjeno željo, »lahko stopim k njim in jim ponudim dve naši jerebici za nekaj kosov pečenke«.

»Da, storite tako!« zaprosi Franc.

Med tem so mornarji populili nekaj vresja, napravili iz mirt in mladega hrastja bufare in zažgali ogenj. Franc je z veliko nestrpnostjo čakal povratka patrona. Naposled je le prišel, toda videti je bil nekam nemiren.

»Nu, kaj je? Ali so mar zavrnili našo ponudbo?«

Srečanje s Silvijo Sidney v Parizu

Silvija Sidney igra glavno žensko vlogo v nemški verziji Paramountovega filma »Jennie Gerhardt«, po slavnem romanu Theodora Dreiserja.

Filmi o podzemlju niso za vsakogar, toda kakšnega deževnega večera je s takim filmom tako kakor s hudičem, ki v sili muhe žre. Neki takšen večer pa ni bil izgubljen, temveč je navdal vse gledalce z velikim zadovoljstvom. Silvija Sidney je igrala v filmu »Velemestne ceste« in njen partner je bil Gary Cooper.

Vsi smo videli samo obraz Silvije Sidney, vse drugo smo pustili skoraj v nemar. Njen obraz je nepozaben: ni lep v običajnem pomenu besede, nekaj azijskega je v njem, njena mimika je precej skopa, časih ji okameni obraz, toda zmerom je zanimiva in mikavna.

Pred nekaj tedni je prišla prvič osebno v Evropo. V veliki udobni sobi nekega pariškega hotela je stanovala. Majcena je, nežna in neka pasivna dražest veje od nje, skoraj se zdi boječa. Precej časa mine, preden prične malo živahneje govoriti. Glas je venomer napol tih, toda topel je, prav takšen, kakor ga poznamo s platna. Za svoj glas je v skrbeh; jabolko, so ji operirali in odsihdob se neprestano boji, da ne bi izgubila glasu. Ne bi mogla živeti brez glasu, pravi, in pri tem se čudno otožno nasmehne.

Silvija Sidney v očeh zlobnega karikaturista

»Mislite, da je zgolj slučaj, da sem prav zaradi svojega glasu prišla k filmu?« Na to je težko odgovoriti, in ko opazi zadrego, kar sama pove:

»Pot k zvočnemu filmu sem si »prikričala«! Da nam bo jasno: v velikem newyorškem gledališču je morala od groze zakričati zaradi nekega umora ali nečesa sličnega. Ta njen krik groze je bil baje tako »pristen« in pretresljiv, da se je neki veliki gospod iz Hollywooda pri priči za njo zanimal.

Komaj jo človek povpraša po njenih umetniških težnjah, se ji obraz zresni. Sleherna beseda, vsak stavek, vsak trzljaj na njenem licu in blesk v njenih očeh izdajajo, da je ta ženska igralka po milosti božji iz notranje potrebe. Komedija je ne zanima, ji ne daje ničesar. Drama je zanjo v veljavi, zdi se ji resničnejša, življenju podobnejša. Zanjo je življenje drama, drama pa življenje.

Njene najljubše kreacije? Teodor Dreiser piše, kakor njej ugaja. Njegova Roberta Alden iz »Ameriške tragedije« in Jennie Gerhardt iz istoimenskega romana sta kakor nalašč zanjo. Za Jennie je navdušena: preživeti v filmu vse življenje te žene, od začetka do konca, to je zanjo višek umetniškega uživanja. Biti dvajsetletno dekle, mlada mati, dama, obdana z bogastvom, sijajem in razkošjem, ljubljena — in h koncu zapuščena, osamljena starikava žena — v tem je toliko sto in sto možnosti umetniškega izživljanja. Silvija Sidney pripoveduje s sijočimi očmi o tej ženi. Na njenem obrazu ji je med pripovedovanjem vidno zapisano, s kakšno vnemo in globokim notranjim občutjem je igrala to vlogo. *

Moja tovarišica Brigita Helm

Pripoveduje Charlott Serda

Čemu, zlomka, ni Brigita Helm že starejša! Bilo bi silno zabavno, če bi smela zdaj napisati: »Že v šoli me je učitelj imel na piki, ker sem zanemarjala šolo, če so igrali film z Brigito Helm. Ves svoj denar, ki sem ga skrivaj dobivala od mame, sem porabila za slike Brigite Helm. Zadnje groše sem stresla iz »šparovčka«, da sem se zmuznila mimo stražnika v kino in občudovala na platnu Brigito. Povem pa, da so se mi takrat, ko sem resnično spoznala Brigito Helm, tresla kolena od razburjenja. Tako. torej...«

Phot. Ufa
Charlott Serda

Da, in tako torej ne gre dalje! Na žalost — kajti mučno je odraslemu človeku pisati o komaj nekaj let starejši tovarišici, ki bi jo rada opisala kot simpatično žensko — pa vendar ne bi hotela, da bi me bralci imeti za nedozorelo in sanjavo punče. Sicer bi me tako imeli vsi za mlajšo, kakor sem, in to ne bi bilo napačno, ker ženske smo zmeraj rade mlade, kadar nismo več »premlade«. Skušala bom torej naslikati Brigito Helm tako, kakršna je v resnici.

Phot. Ufa
Brigitte Helm

Bliže sem jo spoznala pri filmanju »Inge in milijoni«, kjer sem ob njeni strani igrala prav čedno vlogo. Kar v naprej moram povedati, da me je njena ljubeznivost presenetila. Sprva se zdi sicer mirna in rezervirana, je pa vendar silno ljubezniva, prijazna in preprosta. Vtis imaš, da stoji pred teboj človek, na splošno natančen in logičen, ki je mislil ob pričetku svojega delovanja prav tako kakor danes. Tista njena lahna, nekoliko premišljena »vzvišenost« zaradi tega njenega mišljenja, se razblini tisti mah, ko se Brigita zasmeje. Takrat je popolnoma dekliško mehka. Ona — ki je nekoč igrala Alrauno — séde pogosto med odmori v miren kotiček in veze gobeline. Za božič, ali za kakršenkoli dar! Ko sem jo prvič videla pri tem delu, sem bila tako presenečena, da je umetnica to opazila in zgrbančila čelo, toda takoj nato je prijazno pojasnila: »Ta strast mi je ostala še iz penzijonata, kjer sem prebila celih osem let.«

Očarljivo je gledati Brigito, ki je pravkar z zastrtim pogledom in pobešenimi ustnicami igrala tragičen prizor, pa je takoj, ko so ugasnili žarki reflektorja, stekla v svoj kotiček h gobelinu. Škoda, da nimamo tako hudomušnega operaterja, ki bi jo pri tem delu neopazno filmal.

Res čuditi se pa moram njeni muzikalnosti, kajti filmske igralke so zvečine čisto drugače ustvarjene. Brigita ima doma dobrih 400 gramofonskih plošč, nepopisno rada hodi v opero in h koncertom in pozna vso glasbeno literaturo od a do ž. Če ji zažvižgaš le prve takte kakršnekoli simfonije ali operne uverture, ti zažgoli nadaljevanje kakor kak dirigent. Tako fin posluh ima. Sama pravi, da brez godbe ne more živeti.

Taki, ki ljubijo glasbo, so ponavadi zelo prikupni in dobri ljudje. *

Filmske novosti

Paul Richter igra, kakor nam poročajo, glavno vlogo v filmu »Trije cesarski logarji«, ki so ga pravkar dovršili. Ostale vloge so v rokah Grite Haid, Else Elster, Erne Morene, Fritza Kampersa, Heinricha Heilingerja in Heinza Salfnerja. Režirata Robert Land in Franz Hofer.

Leontina Sagan, ki je zrežirala film »Dekle v uniformi«, bo filmala za praško A. B. Kot prvi film pride na vrsto češko delo »Pacijent dr. Hegla«.

Karl Junghaus je filmal v Jugoslaviji naravne prizore za film »Življenje gre svojo pot«. Glavne vloge igrajo Vera Baranowskaja, Ita Rina, Zvonimir Rogoz in L. H. Struna.

Vlasta Burian in František Smolik igrata glavni vlogi v filmu »Trgovina na limanicah«, ki ga režira Mac Fric. Vsebina je posneta po romanu Ignata Herrmanna.

V planinskem filmu »Belo veličanstvo«, ki so ga filmali na Jungfrauenjochu, igrajo: Gustav Diessl, Hertha Thiele, Carl de Vogt, Theodor Loos, Stefan Blötzer, Thekla Ahrens in Werner Dübi. Poleg teh bomo videli še odlična turista Davida Zogga in Bena Führerja.

Na levi: Dekliški obleki za obiske

Na desni: Damske obleke za večerne prireditve

Meščanska kuhinja

Obedi in večerje za ves teden

Sobota

Bunclji v juhi, govedina s paradižno omako in krompirjeva kaša, zdrobov narastek z malinovcem. Za večerjo hrenovke v golaževi omaki.

Nedelja

Gobova juha, dušeno telečje pleče s špageti, orehov kuh. Za večerjo nadevana jajca s solato, svinjska glava s hrenom, punč s prazniškim pecivom.

Ponedeljek

Riževa juha, mlada svinjina, dušeno zelje in krompir, kostanjeva kaša s tolčeno smetano, za večerjo gnjat in prekajen jezik s čajem.

Torek

Ocvrti grah na juhi, govedina s špinačo, jabolčna kaša. Za večerjo telečja obara z bunclji.

Sreda

Krompirjeva juha, prekajeno meso z grahovo kašo, sadje. Za večerjo jagnjetina.

Četrtek

Jetrni riž v juhi, govedina z majaronovim krompirjem, buhtlji. Za večerjo dušeno telečje meso z rezanci.

Petek

Tržaška jota, morska riba, pečena, zélena v solati, ocvrte miške. Za večerjo romunska jajčna jed.

*

Ragú iz divjačine. Ostanke zajčje ali srnje pečenke zrežemo v tenke ploščice, dušimo jih v maslu, potresemo z moko in pražimo. Na to nalijemo nekoliko juhe, iztisnemo sok iz limone in dodamo nekaj žlic kisle smetane in vse dobro prekuhamo. Ragú serviramo s krompirjevimi rogljički ali s pečenim krompirjem.

Dušeno telečje pleče. Tenko kožico snamemo s kosa pleč, ki ga nabodemo s slanino in osolimo, da obdrži lepo obliko, meso nekoliko povežemo. V debelo nasekljani čebuli dušimo pleče, v slanini opraženi čebuli pa dodamo nekaj popra, timijana, imbra, limonovega soka in malo dobre juhe. V tem dušimo meso, dokler ne postane dovolj mehko, nato ga pa vzamemo iz pečice. V 2 decilitra kisle smetane pomešamo žlico moke, prilijemo to omaki od pečenke ter prekuhamo. Meso narežemo v drobne ploščice, iztisnemo omako skozi sito nanj in še enkrat prevremo. S.

Vabimo Vas k nakupu v najcenejši oblačilnici
A. Presker
Sv. Petra cesta 14

Punč. Zmešaj sok petih limon in dveh pomaranč s štirimi decilitri rajževca in pusti dve uri stati. Za kavno zličko čaja skuhaš v malo vode in priliješ ta čajni odcedek pripravljenemu soku. Z vročo vodo pomešaš po okusu punčev sok. Če hočemo močnejši punč, prilijemo pač manj kropa, če želimo milejšega, dodamo več vrele vode. Punč sladkamo po okusu.

HUMOR

Po ovinkih

Lastnik taksija šoferju: »Le kako ste mogli kolesa tako poškodovati!«

Šofer: »Steklenico sem povozil.«

Gospodar: »Kaj je mar niste prej videli?«

Šofer: »Ne, gospod — nesrečnež jo je imel v žepu.«

Jurčkov samogovor

»Kadar bom velik,« reče mali Jurček, ki se strašno boji mrzle vode, »bom vso noč ostal pokoncu — potem si mi zjutraj ne bo treba vratu umivati.«

Vzlic vsemu!

»Če bom štirinajst dni zelo priden, dobim za god lepo majhno kolo,« pripoveduje Cene svojemu prijatelju Binetu. »Toda zato, mi je papa strogo zabičil, moram biti res priden!«

»O,« meni Bine samozavestno in odmahne z roko, »tudi meni je oče nekaj takega govoril. Pa ne smeš teh reči preveč zares vzeti. Poglej, najprej sem pisal nalogo nezadostno, potlej sem sosedovo Manico premikastil in naposled vse grede na vrtu pomandral — pa sem vseeno včeraj dobil bratca...«

Nesreča

Stari David Teppichklopfer bridko toži svojim prijateljem, da njegov sin ne zna kvartati.

»Človek božji,« ga zavrnejo le-ti, »hvali Boga, da ne zna!«

»Saj to je ravno nesreča — pa vseeno kvarta!«

Boljša restavracija

Cveba (ogorčen natakarju): »Kakšna svinjarija! Z robcem brišete krožnik?!«

»O, prosim,« se vljudno prikloni natakar, »nič hudega! Robec je že tako umazan!«

Še lepše!

Ondan je Cveba nahrulil svojega hišnika:

»Lepo mi pazite na hišo! Pravkar sem izvedel, da že tri mesece zahaja k naši kuharici vsak večer neki moški — vi pa o vsem tem nič ne veste!«

»Oprostite, gospod, da ne bi vedel, ne drži,« se je jel opravičevati hišnik. »Mislil sem pač, da hodi k vaši gospe!«

Otroška

Silva in Slavko sta bila prvič v cerkvi pri poroki. Strašno jima je bilo vse všeč, posebno godba, kar naslišati se je nista mogla.

Ko sta šla potem z očkom in mamo domov, ni bilo izpraševanja konca ne kraja.

»Ali sta se tudi vidva v cerkvi poročila?« je Slavko vprašal očka.

»Seveda!«

»In je bilo takrat tudi tako lepo kakor danes?«

»Seveda je bilo — še lepše!«

Slavko je užaljeno napravil šobo.

»Zakaj naju pa takrat nista vzela s seboj?!«

Nepotreben dokaz

Učitelj pokliče Marka pred tablo.

»Zdaj mi pa dokaži, da je zemlja okrogla!«

»Oprostite, gospod učitelj,« zajeclja Marko, »saj tega nikoli nisem trdil!«

Odškodnina

Gospodična N. je tožila gospoda Z., ker ji je obljubil, da jo bo vzel, pa je ni. Da bi spravil stvar s sveta, ji je ponudil 9000 Din odškodnine.

»Kaj?« je vzrojilo dekle. »9000 Din za moje strto srce? Za mojo užaljeno dušo? Za mojo uničeno življenjsko srečo? Za mojo poteptano čast? Za moje zastrupljeno življenje? 9000 Din? Nikoli! Najmanj 10.000!«

Galantni kralj

Švedski kralj Gustav igra vkljub visoki starosti (lani je bil 75 let) še zmerom tenis, in kar je več vredno, imenitno ga igra. Zadnjič se je po igri v dvoje s 55letno Angležinjo Miss Gatherwaith na francoski rivieri spustil v klubnjak, da se malo odpočije.

»Ali veste, da imava skupaj ravno 130 let?« je dejal smejé se svoji partnerici.

»To ni bilo galantno,« je odvrnila Angležinja. Toda promptno je dodal kralj:

»Nu, meni jih bo skoraj sto, vi ste pa tako okoli tridesetih.«

Če še ne veš

Okus kave se izdatno popravi, če ji med kuhanjem pridenemo ščepec dvojnoogljikove sode. Kava postane tudi močnejša.

Pri narastkih štedimo z jajci, če pridenemo zmesi pecivni prašek.

Narezano čebulo pražimo na slabem ognju najprej v lastnem soku, šele kesneje pridenemo mast. Tako si prihranimo mnogo masti.

Like za pečenje narastkov je treba po uporabi namazati z mastjo, ker se le tedaj pri naslednji peki narastek zlahka in lepo odloči iz njih.

DNEVNO SVEŽE PRAŽENA:
MOTOH KAVA
LJUBLJANA
-VODNIKOV TRG ST. 5.-

Pisalni stroj naj piše sam!

To je prav tako šefova želja kakor tudi strojepiščeva.

Toda stroja take popolnosti ne bo nikdar. Najbolj pa se tej dovršenosti približuje

WOODSTOCK,

ki je višek tehnike. Izumitelji — ameriški inženjerji — smejo biti ponosni na svoj izdelek.

Woodstock ima poln in lahek udarec, pisava je čista in dovršena.

Kdor Woodstock vidi — mu je naklonjen, kdor Woodstock preizkusi, spozna, da je to najboljši stroj, a kdor le nekaj časa na njem dela — se ne more nikdar več ločiti od njega. Ta stroj je v Ameriki zaslovel radi svoje priročnosti in koristnih naprav in je zadnji dve leti najbolj zahtevana znamka.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

TIPKA, družba z o. z.

trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami

Ljubljana

Miklošičeva cesta 13. — Tel. 29-70.

ZA VSAKO DAMO

kvalitetna polepšavajoča sredstva

PORENAL KREMA suha za podnevi in mastna za ponoči, stalno polepšavata in pomlajata	18·-	JE FAIS BLANC krema iz limonovega soka, ki neguje in polepša roke	10·-
PORENAL MILO blago dišeče milo za nego obraza in rok	12·-	LANOLIN KREME za masažo in pomlajevanje telesa, ker naredi kožo elastično	12·-
PORENAL PUDER fin, popolnoma neškodljiv, diskretno parfumiran, 12 barv	24·-	ORO BARVA ZA LASE v vseh nijansah, dovršeno in trajno barva lase	30·-
PORE MILK biološko mleko za čiščenje obraza in odstranjevanje velikih znojnic	32·-	VODA IZ KOPRIV staro in preizkušeno domače sredstvo proti izpadanju las in prhljaja	30·-
KAMPHORMILK kafrov eliksir, ki takoj odstrani mozolčke in ogrce	30·-	FLORIA ROUGE najfinejše francosko rdečilo za obraz v 12 krasnih nijansah	14·-
PASTA MAJALIS dovršeno umije in neguje občutljivo kožo, ki ne prenese mila	15·-	ROUGE ZA USTNICE Bonbon Rose v 4 barvah / Rouge De la Vie v 4 barvah	8·- / 15·-
MILCH KREMA odstrani hitro in stalno solnčne pege in madeže z obraza	15·-	EAU DE LAHORE Eliksir za masažo in krepljenje ženskih prsi	40·-

DOBI SE POVSOD

Glavno skladišče:

NOBILIOR parfumerija, ZAGREB,

Ilica 24 — Jelačičev trg 15

Izdaja za konzorcij »Družinskega tednika« K. Bratuša, novinar; urejuje in odgovarja Marijan Beloševič; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihálek, vsi v Ljubljani.